

Inhoud

8 In gesprek met Arnon Grunberg

20 Interview met Roxane van Iperen over haar boek *t'Hooghe nest*

25 Drie ervaringsdeskundigen over de zorg tijdens de coronacrisis

29 Verloren generatie van de Eerste Wereldoorlog

32 Grootmoeders oorlogstrauma in poëzie

45 Traumabehandeling in de coronaperiode

14 De verbeelding van de Tweede Wereldoorlog in stripvorm

EN VERDER

- 4 **impact** LITERATUUR
De verbeelding van het onvoorstelbare
- 7 **impact** COLUMN
Vivian Spiertz: Vervreemding en saamhorigheid
- 13 **impact** COLUMN
Jackie June ter Heide: Kleine verhalen
- 18 **impact** BEELDVERHAAL
Herdenking Vliegkamp Tripoli
- 24 **impact** COLUMN
Bart Nauta: Aderlating
- 28 **impact** COLUMN
Lucia Hoenselaars: Mijn vrijheid, jouw veiligheid
- 37 **impact** PORTRET
Portret van de 99-jarige Jan Kakes
- 39 **impact** BOEKEN
- 43 **impact** NtVP

Ellen Klaassens

Hoofdredacteur Impact Magazine

Hoe het in de rest van Nederland was weet ik niet maar in de straat waar ik woon hingen dit jaar op 4 mei beduidend meer vlaggen halfstok dan in voorgaande jaren. Velen hingen er, vanwege de aangepaste vlaginstructie, al vanaf vlak na zonsopgang; een vroege start van onze Nationale Herdenking. Zou het komen omdat het dit jaar 75 jaar geleden is dat WO2 eindigde of zou het vechten tegen een, voor het blote oog onzichtbare, gezamenlijke vijand, het SARS-Cov-2 virus dat COVID-19 veroorzaakt, maken dat velen van ons een saamhorigheid en trots ervaren op 4 mei en dat ik daarom meer vlaggen dan voorheen zag? Ik hoop beiden.

Ik vond het een zeer indrukwekkende herdenking; de prachtige muziek van het Metropole Orkest in de Nieuwe Kerk, de toespraak van Arnon Grunberg, de vrijwel lege en muisstille Dam en de toespraak van de koning. Nog dagenlang werd er over nagepraat.

Over oorlogen, en de Tweede Wereldoorlog in het bijzonder, is veel geschreven. Het kan bijna geen toeval zijn dat dit jaar een groot aantal boeken waarin WO2 een belangrijke rol speelt, is verschenen. Wij hebben Arnon Grunberg geïnterviewd n.a.v. zijn recent uitgegeven bloemlezing *Bij ons in Auschwitz* en Roxanne van Iperen spraken wij over de bijzondere geschiedenis van het huis waarin zij woont, 't Hooge Nest. Verder vindt u in dit nummer een beschouwing over drie belangrijke boeken over de Holocaust, en krijgt u een inleiding tot WO2 stripverhalen, een traditie die al sinds begin jaren veertig bestaat en waarvan ik mij tot voor kort niet bewust was.

Voor de meesten van ons is de wereld de laatste maanden, ten gevolge van 'de coronacrisis', erg veranderd, zowel privé als wat betreft werk. Wij spraken drie hulpverleners over de impact van COVID-19 op hún werk.

Wat de emotionele, sociale en economische schade van deze crisis zal zijn is nog niet helemaal duidelijk. Wel is duidelijk dat deze niet mee zal vallen. Ik hoop en denk dat het saamhorigheidsgevoel, de trots en het verantwoordelijkheidsgevoel dat ik in de afgelopen weken, en zeker op 4 mei, heb ervaren, ons gaat helpen om de strijd tegen COVID-19 te blijven volhouden. Dat stemt mij optimistisch. En dat heb ik nodig, zeker nu ons land stap voor stap uit de beperkte lockdown aan het komen is.

impact over de psychosociale gevolgen van ingrijpende gebeurtenissen

Impact informeert, agendeert en discussieert over de psychosociale gevolgen van ingrijpende gebeurtenissen op zowel mensen, organisaties als samenleving. Het magazine is gericht op mensen die zich beroepsmatig bezighouden met de psychosociale gevolgen van rampen, crisis, oorlog en geweld, zoals hulpverleners, onderzoekers en beleidsmakers. Daarnaast focust Impact zich op een brede groep professionals en anderen met interesse in terugkerende actuele thema's als psychotrauma, psychosociale hulp na rampen en crisis als ook oorlog, vervolging en geweld.

Impact is een uitgave van ARQ Kenniscentrum Oorlog, Vervolging en Geweld en wordt mede mogelijk gemaakt door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Nederlandstalige Vereniging voor Psychotrauma (NtVP).

Abonnement Impact komt vier keer per jaar uit, een jaarabonnement kost € 27,50. Abonneren kan door een mail te sturen naar impactredactie@arq.org

Redactie Ellen Klaassens (hoofdredacteur), Ingrid van Assouw, Menno van Duin, Lucia Hoenselaars, Joanne Mouthaan, Bart Nauta, Ilse Raaijmakers, Onno Sinke, Sophie van den Bergh

Redactie coördinatie Marleen van de Ven

Redactieadres Nienoord 5, 1112 XE Diemen

Contact Tel. 088-3305190, e-mail: impactredactie@arq.org

Uitgave 4de jaargang, 2020 - nr. 2

Oplage 1.700 exemplaren

Vorm en productie Bruksvoort Design & Content

ISSN 2543-2591